

[Fuglsang.]

nisteren sagde, at der ganske vist foregår en bestemt udvikling inden for landbruget med en stadig tilbagegang i antallet af bedrifter og udøvere, men det er trods alt ikke noget, der sker helt tilfældigt; det er noget, som kan fremmes eller hæmmes af den bestemte økonomiske politik og de politiske indgreb, som vi foretager fra denne side, og det er vel også en af motiveringerne for den kommission, som er nedsat.

Jeg vil gerne sige, at når netop vi komministre har rejst denne forespørgsel, er det på ingen måde ud fra en landbrugsfjendtlig holdning, tværtimod er vi villige til at støtte enhver politik, der sikrer dem, som arbejder ved landbruget, løn og arbejdsforhold, som moderne mennesker har ret til at gøre krav på. Men det indebærer på den anden side også, at dette krav om ret og rimelighed over for de arbejdende bønder ikke må og heller ikke behøver at ske på bekostning af andre arbejdende mennesker. Der er jo noget om det gamle ord, som siger, at når bonden har det godt, så har alle det godt, men det er også sådan, at bonden ikke kan have det godt, når alle andre har det mere eller mindre dårligt.

Når landbruget faktisk har problemer, som skal løses, er årsagen den, at både landbruget og alle andre rammes af den krise, som jo har ramt hele det kapitalistiske system. Og dér nytter det ingen af parterne, om de arbejdende på landet og i byerne gensidigt søger at løse deres problemer på den anden parts bekostning; det vil kun gøre ondt værre for begge parter.

Hvad en principiel landbrugspolitik angår, må den efter vor mening først og fremmest indeholde en jordpolitik, der giver retningslinjer for udnyttelse og fordeling af Danmarks jord. Man må beslutte, om man, som det efter vor mening må være den naturlige konsekvens af de almindelige tendenser i samfundet, det være sig befolkningsmæssigt, produktionsmæssigt og økonomisk, ikke bliver nødt til at stramme den hidtidige traditionelle politik, hvis mål var at sikre jorden som et samfundsmæssigt vigtigt produktionsgrundlag og som en god arbejdsplads for dem, som skal arbejde med det og leve af den. Herunder må man, som også ministeren var inde på, ikke mindst muliggøre et fortsat generationsskifte, det vil sige

sikre adgangen til jord til priser, som de unge landmænd kan betale og forrente, samtidig med at de får en rimelig løn for deres produktive indsats.

Hvis man vil det, kommer man ikke uden om, at der må slås bak over for den tendens, der med stigende hast gør landbruget til en tumleplads for ikke-landmænd. Man må for at sige det kort fjerne spekulatøren fra jorden. Det var noget sådant, der var formålet med jordlovsforslagene i sin tid, de jordlove, som med alle midler og med stor økonomisk indsats blev bekæmpet og væltet af industrikapitalen, pengeinstitutterne, de store grundejere, tolvmandsforeningerne, desværre i uskøn forening med landboforeningerne dengang, for øvrigt de samme kredse, der viste samme økonomiske offervilje, da det senere gjaldt om at få dansk landbrug til at sluge fællesmarkedet.

Resultatet af alt dette og af, at man allerede var begyndt at opgive 200 års traditionel dansk landbrugs- og jordpolitik, har været, at fra 1964 til 1974 steg antallet af store brug over 120 ha fra 900 til 1.200. Deres samlede areal steg fra 202.000 ha til 267.000 ha og deres andel af landbrugsarealet fra 6,7 pct. til 9,2 pct., og det drejer sig jo ikke om den dårligste jord. Samtidig faldt antallet af ejendomme under 30 ha fra 140.900 til 101.000, deres areal fra 1.715.000 ha til 1.245.000 ha og deres procentandel af jorden fra 57 pct. til 43 pct., og som ministeren sagde, forudsatte man, at denne udvikling ville fortsætte, noget, som jeg forstod at hverken ministeren eller jeg finder ønskværdigt.

De økonomiske følger af udviklingen fremgår af beregninger, som bl. a. er foretaget af skatte- og afgiftsministeriet over prisudviklingen, som man kan skønne den frem til 1985. Den viser, at om udviklingen får lov til at fortsætte sin skæve liberalistiske gang, vil landbrugets samlede værdi, som ved 15. almindelige vurdering var 55 mia kr., indtil 1985, alt efter hvilket beregningsgrundlag man bruger, blive øget med kapitalgevinster på fra 221 mia kr. til 353 mia kr. Vi ved, hvad allerede de nuværende prisforhold betyder for generationsskiftet, ministeren var inde på det, og vi kender også nok til at vide, at den kommende vurdering vil vise ny voksende stigning. Det må vist siges, at generationsskifteproblemerne bliver